

CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKT V5-1702

Nekaj pomembnejših rezultatov

- *Pot po literarni Ljubljani*
- *Baladna pot po Ljubljani*
- *Pot po pripovednem izročilu Bovca*
- seminarji z delavnicami za učitelje in profesorje (februar, marec 2019)
- predavanja in okrogla miza na Kongresu Slavističnega društva Slovenije (september 2019)
- znanstveni prispevki v prosto dostopnem zborniku *Slovenistika in slavistika v zamejstvu – Videm* (LJ: SdS, 2019)
- prosto dostopna tematska številka *Jezika in slovstva* (LXIV/2, 2019)
- znanstveni prispevek v ameriški reviji *Slovene Studies* (41/2, 2019, 79–94)
- razstava *Slovensko slovstvena folkloristika in ljudska balada* (Knjižnica Prežihovega Voranca Ljubljana)
- slikanica *Pravljična Ljubljana* (v tisku)
- spletna stran projekta s prosto dostopnimi gradivi (www.ff.uni-lj.si/raziskovanje/Predstavitve_projektov/V5_1702)



Vodja projekta:izr. prof. dr.
Alenka Žbogar (FF UL)

E-naslov: alenka.zbogar@ff.uni-lj.si

Trajanje: 1. 4. 2018–31. 3. 2020

Spletna stran: www.ff.uni-lj.si/raziskovanje/Predstavitve_projektov/V5_1702

SLOVENSKA IN EVROPSKA KULTURNA LITERARNA DEDIŠČINA – PRAVLJICE V SLOVENSKEM VZGOJNO- IZOBRAŽEVALNEM SISTEMU OD VRTCA DO SREDNJE ŠOLE

Projektna skupina:

- Filozofska fakulteta UL (izr. prof. dr. Alenka Žbogar)
- Pedagoška fakulteta UL (red. prof. dr. Milena Mileva Blažič)
- Inštitut za slovensko narodopisje ZRC SAZU (doc. dr. Saša Babič, znanstvena sodelavka, dr. Monika Kropelj Telban, znanstvena svetnica, doc. dr. Barbara Ivančič Kutin, znanstvena sodelavka)
- Glasbenonarodopisni inštitut ZRC SAZU (izr. prof. dr. Marjetka Golež Kaučič, znanstvena svetnica)
- Fakulteta za humanistiko UNG (red. prof. dr. Katja Mihurko Poniž)

Slovenska slovstvena folkloristika in ljudska balada

mestna knjižnica ljubljana

Razstavo sta pripravili sodelavki Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU doc. dr. Barbara Ivančič Kulin z Inštituta za slovensko narodopisje in prof. dr. Marjetka Galež Kaučič z Glasbenonarodopisnega inštituta v sodelovanju s Knjižnico Prežihov Voranc.



V drugem delu razstave sta predstavljeni dve slovenski ljudski baladi. Prva, *Obsojena detomornika*, družinska balada, poje o nesrečni usodi ljubljanskega dekleta Urške Mandlovke, ki je bila leta 1766 obsojena na obglavljenje zaradi detomora. Ta mestna balada se je razširila po vsej Sloveniji in jo imamo v 80 variantah. Druga, *Ljubezenska balada*, *Zavrnitev vasovalca*, bolj znana kot *Stoji, stoji Ljubljana*, pa tematizira ples pod lipo na Starem trgu v Ljubljani. Na podlagi obeh balad sta nastali tudi dve ljubljanski baladni poti.

razstava bo na ogled od 25. do 30. junija

Del razstave je namenjen slovenski slovstveni folkloristiki kot znanstveni disciplini. V tem okviru je predstavljeno strokovno delo akad. prof. dr. Marje Stanonik, ki je med drugim ustanoviteljica in urednica monumentalne zbirke slovenskih folklornih pripovedi *Glasboje*, v kateri je doslej izšlo že 50 knjig z različnih koncev slovenskega etničnega prostora.

Tržaška cesta 47a, 1000 Ljubljana
tel. 01 588 57 80 |
kpv@mklj.si |
www.mklj.si

Branje za znanje

Branje leposlovja odpira številne tujosti (sistemske, recepcijske, funkcijske, spoznavne), spodbuja empatijo, zmožnost vživljanja v drugo in drugačno, razmisleke o tem, kaj različne kulture združuje, kaj razdružuje, v čem smo si podobni, v čem se razlikujemo ... Interkulturni dialog je uspešnejši ob intrakulturnem, torej ob spoznavanju in razumevanju lastne kulturne dediščine ter niza kontekstov: literarnoteoretskih, -zgodovinskih, družbeno- in kulturnozgodovinskih, filozofskih, umetniško-estetskih, filozofskih, religioznih, biografskih, jezikovnih ipd., skratka ob plodnem spoju diferencialnosti in similaritete. Preko slovenskega ljudskega in umetnega slovstvenega izročila mlade senzibiliziramo za estetske, etične in spoznavne vrednote različnih civilizacij, spodbujamo k strpnosti do drugih in drugačnih kultur in s tem gradimo kulturni kapital.

Opis projekta

Osrednji cilj je bil analizirati stanje za ohranjanje nacionalne identitete, pregledati, ali je slovstveno izročilo ustrezno umeščeno v učna gradiva in učne načrte v slovenske vzgojno-izobraževalne programe od vrtca do srednje šole (posebej z vidika evropskega ljudskega in literarnega izročila in s poudarkom na slovenskih pravljicah). Podane so teoretične refleksije, vpete v mednarodni kontekst, in relevantna znanstvena in pedagoško-didaktična izhodišča za korekcijo stanja. Rezultati so pripravljani za neposredno rabo v vzgojno-izobraževalnem sistemu po vsej vertikali.

Ključne besede

slovensko in evropsko ljudsko slovstvo, umetna slovenska in evropska literarna dediščina, s poudarkom na ljudskih in avtorskih pravljicah, slikanicah, baladah, mitih in legendah, pripovedkah, povedkah, bajeslovnih besedilih in bitjih, folklornih obrazcih, vrtci, pouk slovenščine v osnovni šoli, medkulturni, intra- in interkulturni dialog, krepitev kulturne zavesti in kulturnega kapitala

Prvo projektno leto (1. 4. 2018–31. 3. 2019)

Pregledale smo teoretična izhodišča, opisale stanje ter oblikovale smernice za spremembe v slovenskem predšolskem kurikulumu ter v osnovni in srednji šoli. Oblikovale smo znanstveno-kritična in pedagoško-didaktična izhodišča za večjo vključitev slovenske in evropske ljudske in umetne literarne dediščine v slovenski vzgojno-izobraževalni sistem. Na spletni strani projekta so vsa nova gradiva prosto dostopna. Gostili smo nekdanjega predstojnika Centra za nemške in evropske študije na Univerzi Minnesota, profesorja, pravljničarja in gledališčnika dr. Jacka Zipesa. V Knjižnici Prežihovega Voranca smo pripravili razstavo *Slovenska slovstvena folkloristika in ljudska balada*.

Pripravljati smo začele sprehajalne poti, primerne za učence in dijake: *Baladno pot po Ljubljani* in *Pot po literarni Ljubljani*. Oblikovale smo priporočilni seznam literarnih besedil za založnike.

Drugo projektno leto (1. 4. 2019–31. 3. 2020)

Teoretična spoznanja smo postopno in sistematično prevajale v prakso ter začele s pripravo poti *Po sledeh pripovednega izročila Bovca*. Vse tri poti smo evalvirale in izboljšale, pripravile prosto dostopni e-aplikativni predlog ter jih učiteljem in profesorjem predstavile na seminarjih. Nastaja elektronska baza slovenskih arhivskih folklornih ugank (www.folklore.ee/Slovenianriddles/otsing). Poleg seminarjev z delavnicami, izvedenimi februarja in marca 2019, smo o izsledkih septembra 2019 predavale na Kongresu Slavističnega društva Slovenije, kjer smo na to temo izpeljale tudi okroglo mizo. Prispevki so objavljeni v zborniku *Slovenistika in slavistika v zamejstvu – Videm* (LJ: SdS, 2019), ki je prosto dostopen na <https://sites.google.com/site/slavisticnodrustvo/kongres18>.

Teoretična spoznanja s predlogi za praktične izpeljave v šolski praksi so zbrana v tematski številki *Jezika in slovstva* (LXIV/2, 2019), prosto dostopnega na www.jezikinslovstvo.com/stevilka.php?SID=164. V pripravi je slikanica *Pravljična Ljubljana*.

Kako naprej?

Ljudska dediščina in literarno izročilo prispevata k »humanizaciji« vse bolj tehnologiziranega sveta. Nadaljevanje projekta bi razvijalo rešitve za digitalizacijo gradiv od vrtca do konca primarnega izobraževanja ter pripravilo didaktična gradiva tudi za sekundarno izobraževanje.